Ao. 1825.

No. 46.

Bataviasche Courant.

WOENSDAG, den 16den November 1825.

Benoemingen.

CIVIEL DEPARTEMENT.

Tot kommies expediteur ter algemeene secretarie, de eerste kommies bij dat departement, *L. von Franquemont.*

Tot deurwaarder bij het Hoog Militair Geregtshof, *C. van der Bendt.*

SAMARANGSCHE SCHUTTERIJ.

Kompagnie artillerie.

Tot kapitein, *J. H. L. van Barthold.*

Tot tweede luitenants, *J. Mangold* en *Intje Bastain.*

KOLONIALE MARINE.

Tot haven en equipagiemeester te *Soerabaija*, benevens divisie kommandant en super intendent van het loodswezen aldaar, de kapitein luitenant der koloniale marine, *C. Heije*, en zulks in plaats van den kapitein luitenant der koninklijke marine, *A. J. J. van Lutsenburg*, aan wien tevens honorabel ontslag is verleend uit den rang van kapitein ter zee van de tweede klasse bij de koloniale marine.

BATAVIA *den 16den november 1825.*

Uit het extract rapport van Z. Exc. den Luitenant Gouverneur, hetwelk hier onder geplaatst is (sub la. *A.*) zullen onze lezers de bijzonderheden kunnen vernemen der expeditie van den Generaal Majoor *Van Geen*, van welke voorloopig melding werd gemaakt in ons vorig nummer.

Later zijn van *Djocjokarta* geene berigten van eenig belang ingekomen.

Uit alle andere residentien zijn de tijdingen omtrent den staat van zaken gunstig.

Op de grenzen der residentien *Samarang* en *Japara*, in het district *Grobogan* en te *Poerwodadie*, was insgelijks alles thans rustiger dan vroeger, en de muitelingen, welke gestadig nog invallen op ons grondgebied aan die zijde ondernamen, waren sedert eenige dagen teruggetrokken.

Radeen *Toppeng*, een hoofdaanvoerder der muitelingen in die streken, is door den waarnemend demang van *Wiero Sarie*, met behulp van den zoon van den Soerakartaschen regent van *Kadierie*, uit de dessa *Tambak Solo*, in welke hij eene schuilplaats had willen zoeken, verslagen en op de vlugt gedreven.

Ook de demang van *Singan Kidoel*, heeft, met eenige andere inlandsche hoofden, de muitelingen in zijne buurt aangetast en geslagen.

—Van *Rembang* zijn nadere berigten ontvangen wegens de niet onbelangrijke gebeurtenis der ontmoeting van den resident met de regenten der aangrenzende vorstenlanden, van welke met een woord vroeger gewag is gemaakt.

Dezelve heeft op den 4den dezer plaats gehad, in de nabijheid van *Padangan*, op 's Gouvernements grondgebied. Aldaar bevonden zich de *twee* hoofdregenten van *Madion*, met *vier* hunner onderregenten; *drie* regenten van *Magetan*: *twee* van *Gorang Garing*, en de onlangs verslagen regent van *Kerto Sonno.*

Alle deze hoofden hebben plegtig bezworen voortaan geene bevelen te zullen aanhooren dan die hun van wege den wettigen Sultan van *Djocjokarta*, of door het Gouvernement zullen toekomen, en zich met geweld te zullen verzetten, tegen een' ieder, die hen tot het afwijken van deze belofte mogt willen noodzaken.

De aanteekening van het vernieuwen van dezen eed heeft elk van hen met zijn zegel bekrachtigd.

De Regent van *Kerto Sonno* is vervolgens aan den Resident van *Soerabaya* overgewezen, om bij dien ambtenaar zijne onderwerping te gaan herhalen.

Men mag verwachten, dat hierdoor de rust om de oost van *Samarang* verzekerd zal blijven, en dat de voorschreven hoofden magtig genoeg zullen zijn, vooral wanneer zij ondersteund worden door 's Gouvernements magt, om de kwade bedoelingen van drie Regenten, welke nog weerspannig zijn gebleven, te keer te gaan.

(*A.*) DJOCJOKARTA, *den 7den november.*

Ik heb de eer Uwe Excellentie nevens deze aantebieden (*a*) een afschrift van het rapport van den Generaal Majoor *van Geen*, betreffende zijne operatien, op den 2den dezer, tegen den Pangerang *Diepo Negoro*, en de zending van den majoor *Sollewyn* naar eenige dorpen over de rivier *Progo*, om, ware het mogelijk, den Pangerang *Mangkoeboemie* en de vrouwen van *Diepo Negoro* en andere Pangerangs op te ligten. Uwe Excellentie zal uit dat rapport, waaraan ik de vrijheid neem mij te gedragen, wel gelieven te ontwaren, dat ondanks de beste dispositien, geen dezer oogmerken is kunnen worden volvoerd. De Generaal *van Geen* heeft in deze expeditie weder, gelijk in alle, welke hij aanvoert of bestiert, niet alleen de meeste zorg betracht, om dezelve te doen gelukken, maar tevens een' onverschrokken en onvermoeiden moed, om den vijand overal in persoon te vervolgen. Hij, en alle officieren en manschappen die met hem zijn geweest, verdienen Uwer Excellentie's hooge goedkeuring.

De luitenant kolonel *Diell*, kommanderende een detachement van de 19de afdeeling infanterie, heeft mij bij missive, geschreven te *Homo Djatie Negara*, dd. 28 october jl., gerapporteerd, dat hij op den 25sten bevorens van *Banjoemaas* was vertrokken, vergezeld van den Regent, met een detachement zijner troepen sterk 200 man. Den 26sten is hij luitenant kolonel te *Kaliedjiring* gekomen, alwaar de Regent van *Ajang* zich mede met eene troep gewapende inlanders bij hem heeft gevoegd. Den 27sten is de luitenant kolonel *Diell* met zijne colonne van *Kalietjiring* gemarcheerd en 's middags circa 4 ure is hij op een rijstveld, circa 400 schreden van de hoofdplaats van *Homo Djatie Negara* aangekomen. Aldaar bivouacqueerde de luitenant kolonel voornoemd en verkreeg inmiddels vele informatien, welke hem echter het aantal muitelingen op 10.000 man begrootte, daar hij nader bevonden heeft slechts door 2000 derzelven te zijn aangevallen, voorzien van acht ijzeren lilla's.

Den 28sten, tegen 9 ure 's morgens, kwamen de muitelingen opzetten, en omringden den luitenant-kolonel van alle zijden; weldra raakte hij handgemeen, en na eenen geruimen tijd het geschut te hebben doen lossen, viel hij de muitelingen op de beide vleugelen aan, welke beweging hen spoedig in verwarring en op de vlugt bragt, achterlatende 30 gesneuvelden, eenige gekwetsten en een defecten ijzeren lilla, zijnde van onze zijde niemand gewond noch gesneuveld. De luitenants *Horn* en *Mixa* hebben de muitelingen nog een paar uren vervolgd en 40 gevangenen gemaakt.

De luitenant-kolonel *Diell* was voornemens om den 29sten oostwaarts te marcheren om de muitelingen te vervolgen. Gemelde hoofd-officier, die deze operatien met veel bedaardheid en beleid heeft gedirigeerd, prijst bijzonder het gedrag van den heer *Koch*, adjunct directeur der meeting, die als voormalig artillerie officier, het geschut met zeer veel succes heeft doen spelen, alsmede het gedrag der luitenants *Horn* en *Mixa*, en van allen die onder hem hebben gestaan.

. . . .

De Luitenant Generaal, Luitenant Gouverneur.
(was get.) De KOCK.

(*a.*) DJOCJOKARTA, *den 6den novemb. 1825.*

Ingevolge Uwer Excellenties bevel, had ik op den 1sten dezer de disponibele troepen in twee colonnes geformeerd, bedragende ieder circa 400 geweerdragende manschappen en 500 pikeniers, benevens 4 vuurmonden met derzelver bediening, etc. Het bevel der 1ste colonne, had ik aan den luitenant kolonel *Cochius*, en dat der 2de aan de majoor *Sollewijn* opgedragen, terwijl de kavellerie afzonderlijk, onder bevel van den ritmeester *Verboon* bleef.

Ten einde den Pangerang *Diepo Nogoro*, welke zich volgens de ingekomen berigten met 1000 man in de dessa *Joeminang* bevond, zoo mogelijk te overvallen, marcheerde in den nacht van den 2den dezer om 2 ure, de 1ste colonne, onder bevel van den luitenant kolonel *Cochius*, over *Melatti* en langs de dessa's *Dicet* en *Waroe*, op *Joeminang* aan, terwijl een uur daarna de 2de colonne en kavallerie, aan welker hoofd ik mij had gesteld, over den grooten weg, naar *Gamping* en van daar, gedeeltelijk over den weg en gedeeltelijk door de rijstvelden, naar *Joeminang* oprukte, ten einde de muitelingen van twee zijden aantevallen.

Twee palen boven *Gamping* stuitte ik voor de dessa *Radjik*, welke geheel gebaricadeerd was; ik liet dezelve openmaken en trok daar onverhinderd door. Ik rukte als toen 3 palen door de rijstvelden voort, en

liet de kavallerie op 1¾ paal afstands, paralel met het hoofd der colonne marcheren. Als toen kwam ik voor een groot ravijn, hetwelk niet zeer gemakkelijk voor de stukken te passeren was. Ik liet de kavallerie het eerst het ravijn passeren en als toen links van de colonne marcheren, ten einde haar voor den vijand bedekt te houden, welken ik het eerst voor de dessa *Joeminang* ontwaarde, op 1¾ paal distantie van mij. Ik liet twee stukken achter het ravijn geposteerd staan, en de overige twee aanrukken. De muitelingen marcheerden mede voorwaarts en openden hun tirailvuur; ik liet hen voortrukken tot dat ik hen goed onder het bereik van het geschut had, en als toen, met eenige kanon kogels begroetten, hetwelk dadelijk verwarring onder hen bragt, terwijl zij zich op de vlugt begaven. De helft der kavallerie liet ik als toen onder den ritmeester *Verboon* chargeren, met dat gevolg, dat er 16 à 20 man van den vijand op het terrein bleven liggen. Een gedeelte vlugtte langs den kant van *Melatti*, en de overigen, tusschen digt begroeide dessa's door, naar het gebergte, zonder dat het mogelijk was hen verder, wegens het doorsnedene terrein, te vervolgen; bij deze gelegenheid is er een huzaar en een paard gesneuveld, en twee paarden ligt geblesseerd.

Ik zond een gedeelte der infanterie en pikeniers de omliggende dessa's in, om dezelve van de zich aldaar nog verschuilende muitelingen te zuiveren. Ik zelf ging met een 50 man infanterie de dessa *Joeminang* binnen. Aan eene rivier met tamelijke diepe oevers gekomen zijnde, werden eensklaps van de overzijde, op eene distantie van 15 à 20 passen, onderscheidene geweerschoten op ons gedaan, zonder echter iemand te kwetsen; ik liet als toen 25 man infanterie de rivier overtrekken, de dessa's aan die zijde schoonmaken en vervolgens verbranden, welk lot alle dessa's, welke zich vijandig jegens ons gedroegen, hebben ondergaan.

Tegen 11 ure kwam de luitenant kolonel *Cochius* met zijne colonne aanrukken; deze had eenen allermoeijelijksten marsch gehad, zoo door den slechten weg, als de natte rijstvelden, waardoor zijne stukken niet dan met de grootste inspanning konden worden medegevoerd. Voorbij *Melatti* had hij een voorpost van den vijand ontmoet, met pieken gewapend, van welke er verscheiden wierden afgemaakt.

Op een goeden afstand van de dessa *Joeminang* zag de luitenant kolonel eene aanzienlijke troep muitelingen in linie staan, dan dezelve paste wel op buiten het bereik van het geschut te blijven en op onze nadering terug te wijken.

Het is gebleken, dat de renseignementen, welke men ons daags te voren over den staat der wegen had gegeven, geheel niet naar waarheid waren geweest, alzoo wij volgens deze berekening met het aanbreken van den dag te *Joeminang* zouden hebben moeten komen, terwijl ik daar des morgens te 8 en de overste *Cochius* te 11 ure aankwam.

Na de troepen te hebben doen uitrusten liet ik de geheele magt weder een a twee palen in de rigting naar *Gamping* oprukken, en hen in en om de dessa *Tjelonguan* dien nacht bivouacqueren.

Dien zelfden avond ontving ik door een zendeling berigt, dat de Pangerang *Diepo Negoro* zich op de *Goenong Glap* en een paal of vier afstand van mij bevond, doch dat de weg derwaarts allermoeijelijkst en voor de passage van het geschut in het geheel niet bruikbaar was.

Den 3den, des morgens om 5 ure, brak ik met de geheele magt op en nam mijnen marsch op *Gamping*. Ik passeerde de dessa *Kramat*, waar eenige gewapende manschappen stonden, die op onze aannadering de vlugt namen; ik vernam dat in deze dessa zich van tijd tot tijd ophield de Pangerang *Soemo Negoro*, waarom ik dan ook order gaf dezelve te verbranden.

Voor de dessa *Radjik* komende, welke ik den vorigen dag had doen openen, was alles weder gebaricadeerd en in deszelfs oude situatie; ook tot het verbranden dezer dessa gaf ik order, zoodra er de troepen doorgetrokken waren.

Even buiten de dessa gekomen zijnde ontwaarde ik links, op een 200 passen afstands, een aantal verstrooide muitelingen, welke bij een ravijn post schenen te houden; op onze nadering namen zij de vlugt; ik liet met het peloton huzaren van den 1sten luitenant *de Burbure*, aan welks hoofd ik mij stelde, eene charge op hen maken. Meer dan drie palen werden dezelve vervolgd en bij die gelegenheid verscheiden afgemaakt.

Ik had ook berigt bekomen dat in de dessa *Tankillang*, boven *Gamping*, de Pangerang *Adie Soerio* zich met eene aanzienelijke magt bevond. Op de plaats waar wij de rivier *Belok* overtrokken zond ik aan den luitenant-kolonel *Cochius* order, om met de 1ste colonne regt op *Tankillang* te marcheren, den vijand aantevallen en de dessa te verbranden, voegende ik hem hier nog bij een detachement van 30 man kavallerie, terwijl ik over *Gamping* zoude marcheren, en met de overige kavallerie en een gedeelte der 2de colonne, van deze zijde, tegen die dessa zoude oprukken.

Op den weg gekomen zijnde welke naar *Tankillang* leidt, zag ik deze dessa reeds in brand staan en de troepen bij het geweer, waaruit ik oordeelde, dat mijn marsch derwaarts onnoodig zoude zijn, en besloot met de kavallerie dwars door de rijstvelden heen naar het gebergte, bij de dessa *Gamol* te trekken, waar zich volgens berigten de muitelingen hadden geposteerd.

Ik zond zoo wel aan de 1ste als 2de colonne order om, over den grooten weg, van *Gamping* langs het gebergte tot de dessa *Gamol* voorttetrukken.

Ik had intusschen berigt van den luitenant-kolonel *Cochius* gekregen, dat hij bij het naderen der dessa *Tankillang*, voor dezelve verscheidene menschen te paard had gezien, waaronder een *Tommongong* was, dan dat allen vroegtijdig de vlugt hadden genomen.

In eene der dessa's, welke ik voor mij uit had, zag ik eene groote troep gewapend volk, om welke reden ik den luitenant-kolonel *Cochius*, die zich het digtste bij mij bevond, order zond mij 50 man infanterie en 50 pikeniers te zenden, latende ik dezelve zoo veel mogelijk door de kavallerie omtrekken, dan op onze nadering nam alles de vlugt in het gebergte, terwijl hier en daar nog een enkelde wierd afgemaakt.

Daar ik nu zag dat de muitelingen geheel verstrooid en nergens meer tot staan te krijgen waren, en verder de troepen niet noodeloos wilde vermoeijen, zond ik den luitenant-kolonel *Cochius* order, om met zijne colonne naar *Gamping* te marcheren, en mij daar in te wachten.

Den majoor *Sollewijn* gaf ik last om met zijne colonne in eene der digt bij gelegene dessa's te bivouacqueren en den anderen morgen naar de rivier *Progo* opterukken, dezelve overtetrekken en daar, zoo mogelijk, de vrouwen der oproerige *Prinsen* optelligten, en den 6den dezer zijnen marsch weder naar *Djocjokarta* te nemen, werwaarts ik hem eene colonne zoude te gemoet zenden.

Ik had tot leiding in de te nemene rigting, zoo tot overgang der *Progo* als anderzins, den majoor der genie *van der Wyck*, bij deze colonne geplaatst, benevens met een detachement van 50 kavalleristen versterkt.

Ik nam daarop mijn terugtogt naar *Gamping*, waar de luitenant-kolonel *Cochius* met de eerste colonne reeds was aangekomen, en op zijnen marsch derwaarts, nog langs eene dessa, met muitelingen bezet, was gepasseerd. Hij had dezelve door de kavallerie laten omtrekken, en daar binnen twee kompagnien pikeniers gezonden om dezelve te zuiveren en te verbranden, terwijl er zoo in als buiten de dessa's onderscheidene manschappen werden afgemaakt; hebbende wij bij die gelegenheid een huzaar ligt, en een paard zwaar geblesseerd bekomen.

Ik zette met een klein detachement kavallerie, mijnen marsch onverhinderd tot *Djocjokarta* voort, waar ik tegen 3 ure des namiddags ben aangekomen, terwijl de luitenant kolonel *Cochius* met de 1ste colonne, mij tegen 5 ure is gevolgd, welke op zijnen marsch, echter door verscheidene schoten uit de dessa's wierd verontrust, zonder echter een man gezien te hebben.

Heden morgen te 12 ure, is de colonne van den majoor *Sollewijn* terug gekomen. Dezelve had den 3den dezer, in de dessa *Pades*, 4 palen boven *Gamping*, gebivouacqueerd, en den 4den zijnen marsch naar *Progo* aangevangen. Na een paar palen te hebben gemarcheerd, kwam hij voor een ravijn, achter het welk na gissing een 200 gewapende manschappen stonden, die op de troepen begonnen te vuren; dan een paar kanon schoten waren voldoende hen de vlugt te doen kiezen, en hoe wel zij van verre die colonne volgden, werd evenwel de marsch verder ongehinderd tot aan deze zijde van den oever der *Progo* voortgezet. Niets vijandelijks ontwarende, werd de overtogt der gemelde rivier bij de dessa *Soenipun*, ¾ paal bezuiden *Tjelligong*, bewerkstelligd, hetwelk niet zeer moeielijk viel, door dien het water in dezelve zeer laag was.

Ook van de overzijde niets vijandelijks ontwarende, liet hij in de dessa *Lerkoerro* de colonne bivouacqueren. Den 5den stelde hij dezelve in aanmarsch naar de dessa *Kaliewatang*, waar volgens opgave de vrouwen der oproerige Prinsen zich zouden bevinden, en welke slechts 5 palen van hem was verwijderd. Na een groote 3 palen te hebben gemarcheerd ontwaarde hij op het gebergte, achter de dessa *Goegoelo*, een aantal gewapende manschappen, liet de colonne doormarcheren en ging zelf met de kavallerie achter het gebergte om, ten einde zoo doende van twee kanten na *Kaliewatang* opterukken; liet op de gewapende manschappen eene charge maken, bij welke gelegenheid drie der hunnen zijn gebleven, en een 80 tal koebeesten in zijne handen zijn gevallen; hij trok toen verder op *Kaliewatang* aan, waar, bij zijne aankomst, de colonne zich reeds bevond, en welke op haren marsch niets had ontmoet.

Deze dessa was geheel verlaten, en een paar vlugtelingen, welke door de onzen waren ingehaald, verhaalden, dat de vrouwen der Prinsen hier in het geheel niet waren geweest, maar zich, zoo als zij hadden gehoord, in de dessa *Gading*, bij het zuiderstrand, en op 13 palen afstand van hem bevonden.

Hij liet alstoen de troepen de *Progo* weder overtrekken. Eenige muitelingen met geweeren gewapend, hadden zich aan den tegenovergestelden oever verscholen, en begonnen te vuren, dan een paar kanon en geweerschoten waren voldoende hen te doen wijken; hij liet alstoen verder doormarcheren naar de dessa *Tjeligodan*, even boven het punt waar de *Beaok* zich met de *Progo* vereenigt, en de troepen aldaar bivouacqueren. Heden morgen is hij van daar herwaarts opgebroken. Uit alle de dessa's langs den grooten weg, van een paal boven *Selarong* tot digt bij *Krapiak*, vielen geweerschoten, zonder de onzen echter eenig nadeel te doen, dan dat de luitenant *Veerman* een schamp schot aan zijnen hals kreeg. Doordien de rijstvelden alle onder water stonden konden de dessa's niet worden omgetrokken, en moesten slechts van tijd tot tijd met eenige schoten uit het geschut en klein geweer in bedwang worden gehouden. Vervolgens is hij zonder eenige verdere ontmoeting alhier aangekomen.

Mijne tevredenheid kan ik Uwe Excellentie over al de officieren en troepen betuigen, zoo wegens hunnen betoonden moed, als ten aanzien der activiteit, waarmede mijne bevelen werden ten uitvoer gebragt.

Ten slotte acht ik mij verpligt Uwe Excellentie te melden, dat de luitenant kolonel, kommandant van den kraton, voor het eerst met zijne troepen was uitgerukt, en gedurende dezen togt den meesten goeden wil en activiteit aan den dag heeft gelegd, en bij het terugtrekken over de rivier de *Progo*, zich vrijwillig met zijne manschappen heeft aangeboden dezelve het eerst overtetrekken, en zulks ook onder het geweer vuur met het beste gevolg heeft uitgevoerd.

Ik vleije mij door eene en andere bewegingen aan Uwer Excellenties intentie te hebben voldaan, en dat deze verrigtingen met derzelver goedkeuring zullen worden vereerd.

De Generaal Majoor,
(*was get.*) Van Geen.

PADANG.—Met de schoener *Molukko* zijn brieven van *Padang* aangebragt tot den 5den dezer maand.

Wij vernemen daaruit het aangename berigt dat den 30sten october, op die hoofdplaats zijn aangekomen *negen Toeankos*, gevolmagtigden van de vijandelijke Padries van *Agam*, de 50 kottas, *Linto* en *Talawé*; hun stoet bestaat uit een vijftigtal padriesche volgelingen.

Het is den Resident van *Padang* gelukt door eenen bekwamen zendeling

met deze padries in aanraking te komen. Reeds had hij eenige gesprekken met deze gevolmagtigden gehouden, en hij voedde de beste hoop, dat door minnelijke onderhandelingen, een einde zoude kunnen worden gemaakt aan den oorlog, die op dat punt, reeds sedert meerdere jaren, gevoerd is geworden.

Terwijl deze *Padries* Hoofden zich te *Padang* bevinden, hebben die van *Bonjol*, den 2den dezer, met eene magt, welke op 7000 man begroot wordt, onze posten in het district *Agam* bij fort *de Kock*, (te *Boekiet Tingie*) aangevallen, met eene woede waarvan nog weinig voorbeelden zijn. De vijand is echter compleet geslagen, en tot onder de paggers van *Kapau* teruggedreven, hebbende meer dan 100 dooden en gekwetsten op het slagveld laten liggen, op het welk almede twee honderd geweeren, zeer veel *Tulbans* (hoofddeksels) en *slindangs* (gordels) zijn achtergelaten. Onder deszelfs dooden bevinden zich 3 *Toeankos*, waarvan de een is Toeanko *Imam*, hoofd van *Bonjol*. Van onze zijde zijn slechts 1 sergeant gesneuveld en een soldaat gewond geworden, terwijl de maleische hulpbenden niet meer dan een tiental manschappen hebben verloren.

Deze tijding medegedeeld zijnde aan de te *Padang* verzamelde *Padries*, hebben deze te kennen gegeven, dat zij met die van *Bonjol* niets gemeens hebben dan hun geloof; en dat zij in hun land teruggekeerd zijnde, indien die van *Bonjol* het Gouvernement nog mogten aanvallen, zich met ons vereenigen wilden, om dezelven te beoorlogen.

BANKA. Het berigt wegens eenige onrustige bewegingen, welke op *Banka* zouden ontdekt zijn heeft zich bevestigd.

In het district *Jeboes* (en niet *Soengy Liat*, zoo als in ons vorig blad vermeld staat) had zich een chinees, met name *Ahiem*, bereids uit hoofde van zijnen woelzieken aard van *Sinkapoer* verbannen met eenige kwalijk gezinde mijnwerkers vereenigd, met het voornemen om een algemeen oproer te stichten.

Dit voornemen door de policie ontdekt zijnde, heeft het den resident mogen gelukken genoemden *Ahiem* spoedig magtig te worden en ook eenige zijner hoofd aanhangers in handen te krijgen, welke op staanden voet met de koord zijn gestraft.

De resident is in deze omstandigheid bijzonder goed ondersteund geworden, niet alleen door de europische ambtenaren, maar ook door de inlanders, zoo dat de tusschenkomst van den militairen arm, onnoodig is geweest. De resident berigt dat sedert de rust alom op *Banka* ongestoord blijft.

Wij zijn sedert eenige dagen in het bezit van Nederlandsche berigten, loopende tot medio juli, door de aankomst van het schip *Fanny* van *Antwerpen*.

Ten zelfden dage is ook ter reê gekomen, het schip *Fortitudo*, hetwelk na verscheiden maanden, wegens avarij, in *Engeland* te hebben gelegen, den 29sten juli van daar gezeild is, en dus een' voorspoedigen overtogt heeft gehad.

Bij het doorloopen van de nieuwspapieren met die gelegenheid aangebragt, is het ons gebleken dat de gezindheid van de europische mogendheden bij voortduring vredelievend schijnt te blijven.

—Wij hebben met genoegen opgemerkt dat de staat der gezondheid des Konings, omtrent welke vroeger ongunstige tijdingen in omloop waren, geene ongerustheid meer baart. Z. M. geeft zich weder aan Hoogstdeszelfs gewonen arbeid over, en verschijnt weder even als vroeger in het publiek.

Z. K. H. Prins *Fredrik* is met zijne jonge Gemalin van *Berlijn* in *Brussel* aangekomen. Z. M. de Koning is Hunne K. K. H. H. tot *Luik* te gemoet gegaan, en heeft aldaar de Prinses *Louize* voor het eerst als Hoogstdeszelfs dochter begroet. In de Nederlandsche steden, door welke het vorstelijk paar getrokken is, zijn H. H. K. K. H. H. alom plegtig en met bewijzen van de levendigste vreugde ingehaald.

De stad *Brussel* heeft bij deze gelegenheid in pracht uitgemunt, en deze aankomst is ten hove gevierd met feesten, welke verscheiden dagen achtereen geduurd hebben.

Z. K. H. de Prins *van Oranje* bevond zich, volgens de laatste tijdingen, te *Warschau*, in welke hoofdstad, zoo wel als in alle andere steden van het Russisch Keizerrijk, aan Hoogstdenzelven het luisterrijkst onthaal werd gedaan.

—In de ministerien van Buitenlandsche en Binnenlandsche zaken hebben, volgens mededeeling van het *Journal d' Anvers*, veranderingen plaats gehad.

Het eerste is opgedragen aan den Heer *de Coninck*, laatst Minister van Binnenlandsche zaken, welke in dien post vervangen is door den Heer *L. van Gobbelschroy*, sedert verscheiden jaren Kabinets-Secretaris van Z. M.

De Graaf van *Rheede*, minister van Buitenlandsche zaken, is benoemd tot Intendant der koninklijke paleizen, en Lid der Eerste Kamer van Hun Edelmogenden.

—Te *Haarlem* trok de tentoonstelling van voorwerpen van Nederlandsche vlijt, aller aandacht tot zich. Dezelve moet, volgens het daarvan vermelde, de beste verwachting, welke men van ons fabriekwezen mogt voeden, te boven zijn gegaan, en wegens de verscheidenheid der voorwerpen, zoo wel als den hoogen trap van derzelver volmaaktheid, eene ongemeene belangstelling hebben verwekt.

BUITENLANDSCHE - BERIGTEN.

GROOT - BRITANNIE.

LONDEN, *den 18den mei.*

De Minister Canning is, hoezeer nog ver van volkomen hersteld te zijn van zijne laatste onpasselijkheid, eergisteren weder in de Kamer der Gemeenten verschenen en heeft drie belangrijke staatsstukken ter tafel gebragt, te weten het tractaat, nu onlangs door den Heer Stratford Canning te Petersburg met het Russisch gouvernement gesloten, waarbij een einde gemaakt wordt aan de verschillen, die tusschen Rusland en Engeland bestonden over zekere regten en handel, zeevaart en visscherij in den Stillen-Oceaan, en tevens de grensscheidingen op de noordwestkust van Amerika worden vastgesteld. Voorts een tractaat tusschen Engeland en Zweden, tot weering van den slavenhandel, bij welke gelegenheid de Minister aan de Kamer kennis gaf, dat de onderhandelingen tot het sluiten van eene diergelijke overeenkomst met de Vereenigde Staten van Amerika afgebroken waren sedert het bestuur van den nieuwen President, welke stellig geweigerd had daarin te treden. Het derde stuk was het tractaat van vriendschap, handel en zeevaart, tusschen den Koning en de Vereenigde Provincien van Rio de la Plata, hetgeen met een levendig en herhaald gejuich door de vergadering ontvangen werd.

In de zelfde vergadering deed de Kanselier van den Exchequer eene motie, om de tractementen der regterlijke magt te vermeerderen. Het tractement van den Opper-regter van de regtbank des Konings werd, onder anderen daarbij, met afschaffing van alle emolumenten aan dien post verknocht, op tien duizend pd. st. voorgedragen. Na eene langdurige discussie, in welke alle de voorgestelde amendementen werden verworpen, is het voorstel aangenomen, en zijn dienvolgens de daarbij voorgedragene besluiten goedgekeurd.

den 28sten mei.

Dezer dagen is in 't Lagerhuis eene motie gedaan, om te doen overleggen de documenten, door den Lord-luitenant van Ierland overgezonden, ten einde van de oorzaken van het thans aldaar te lande bestaande misnoegen te doen blijken. Bij die gelegenheid heeft men zich in het breede verklaard wegens het besluit, in 't Hoogerhuis omtrent de bill ter emancipatie R. Catholijken gevallen, en hebben verscheidene der genen, die deze bill hadden ondersteund, zich beijverd om de argumenten van den hertog *van York*, den graaf *van Liverpool*, den bisschop van Chester, enz. tegen den maatregel, op te nemen, en te beantwoorden. De geen welke de motie heeft voorgedragen, heeft dezelve ten slotte weder ingetrokken, om dat, naar zijn oordeel de tegenwoordige beraadslaging de iersche Catholijken hoop moest geven, dat hunne zaak op verre na niet als verloren moest worden beschouwd, en dat zij zich overtuigd konden houden, dat de bill een ander jaar door eene veel grootere meerderheid in het Huis der Gemeente, dan bij de jongste stemming, zoude worden aangenomen.

Gisteren heeft men de beide Huizen eene provisie van regeringswege voorgedragen voor de hertogin *van Kent* en voor den hertog *van Cumberland*, beloopende voor elk derzelven eene vermeerdering van 6000 ponden 's jaars. In het huis der Lords is dit voorstel dadelijk aangenomen, en heeft men zich zelfs op de eervolste wijze over het bijzonder karakter der hertogin, en hare voorzigtige handelwijze, verklaard. In het Lagerhuis heeft men eenige aanmerkingen gemaakt, inzonderheid, om dat de vermeerdering van 6000 ponden voor den hertog *van Cumberland* zoude moeten dienen, om deszelfs zoon, welke thans zijn zesde jaar heeft bereikt, en welke eenmaal den troon van Groot-Britannie moet bekleeden, *binnen* dit koningrijk, eene doelmatige opvoeding te geven. Verscheidene Leden der oppositie oordeelden dit bedrag te hoog, naar aanleiding van de kosten, welke eene goede opvoeding thans vordert. De ministers hebben echter deze sprekers, wegens eene dergelijke vergelijking ten aanzien van den vermoedelijken erfgenaam van de britsche kroon, duchtig doorgestreken en zijn door de meerderheid ondersteund geworden.

den 1sten juni.

Men meldt uit Lissabon van den 19, dat *Sir Stuart* de onderhandelingen, ten einde het misverstand tusschen Portugal en Brazilie te doen ophouden, in genoemde stad heeft ten einde gebragt, en eerlang naar Rio Janeiro zal zeilen, om er aldaar de laatste hand aanteleggen. De Koning van Portugal heeft, ter bevordering van den omloop der nieuwspapieren, bepaald, dat het port derzelve aanmerkelijk zal worden verminderd.

—Gisteren avond heeft de bill, betreffende het ingevoerd vreemd koren, bij de Lords aanleiding gegeven tot eene niet onbelangrijke discussie. Men heeft, in het voordeel van de britsche landbouwers, het canadasch graan geheel willen verbieden. Graaf *Liverpool* heeft aangemerkt, dat het zeer onstaatkundig zoude zijn eene zoo belangrijke kolonie als Canada, voor het hoofd te stoten, op een oogenblik, dat de overige amerikaansche volkplantingen zich vrij verklaarden, en door Engeland als zoodanig werden erkend. Het belang van den landbouw heeft dit maal bij de Pairs zoo veel invloed gehad, dat de minister slechts met eene meerderheid van 5 stemmen heeft gezegepraald.

FRANKRYK.

PARIJS, *den 27sten mei.*

Eenige dagen geleden zijn de 4½ pc. renten voor het eerst ter beurze te koop aangeboden, en verkocht tegen 101 fr. 55. Sedert heeft men er niets van vernomen, waaruit men wil hebben opgemaakt dat die koop niet veel om 't lijf zal hebben gehad. Tot nog toe schijnen de houders van 5 pc. renten, tot groot verdriet der ministerieelen, maar zeer weinig gezind, om deel te hebben in de vrijwillige conversie, en bedaard te willen afwachten, welke financiele maatregelen men verder ten hunnen aanzien zal nemen.

den 29sten mei.

Een onzer dagbladen behelst ten aanzien der fondsen dezer dagen het navolgende: „Engeland heeft veel aan Europa geleend; veel kapitaal gestoken in zuid-amerikaan-

sche ondernemingen, die tijd vorderen, en veel ruwe stoffen opgekocht. Al deze kapitalen zullen vruchten dragen, maar hebben aanleiding gegeven tot den uitvoer van gereed geld, waarvan de londensche bank de uitwerking gevoelt, waardoor de britsche fondsen gedaald zijn en zelfs de fransche renten in Londen tot 100½ zijn gevallen.

„ Aan den anderen kant heeft de fransche bank, om zich in allen geval te dekken, 54 millioenen opgevraagd, welke zij van 8 julij van maand tot maand telkens met een derde moet ontvangen.

„ In dezen stand van zaken moet de daling der engelsche fondsen ook daling in Frankrijk te weeg brengen. Maar Engeland heeft een aanmerkelijk jaarlijksch overschot; heeft geene nieuwe renten uit te geven; heeft geleend, om te kunnen *werken* en mag eene groote uitbreiding van handel verwachten. Frankrijk daarentegen ziet niets dan vermeerdering van behoeften te gemoet; zal met elk jaar in eene vermeerdering van 5 à 6 millioenen renten moeten voorzien; put zich uit voor eene klasse, die *niet produceert*, en heeft zelfs nog geene Consuls in Amerika. Frankrijk is echter vol leven en hulpbronnen; eene staatkunde, welke aan hare wenschen en behoeften beantwoordt, zoude alleen genoegzaam zijn, om het met de rijkste en magtigste volken gelijk te stellen."

SPANJE.

MADRID, *den 9den mei.*

De Generaal Cruz is op nieuw naar Aranjuez geroepen; ditmaal heeft hij zijne geheele familie met zich genomen en aldaar een hôtel gehuurd, gedurende het verblijf van het Hof in die Stad. Men wil, dat die Generaal weder een gewigtige post zal bekomen en benoemd zal worden tot President van de Junta der Generaals, belast met het doen van een rapport aan den Koning, over de oorzaken, welke de omwentelingen van verschillende plaatsen onzer Amerikaansche Kolonien hebben te weeg gebragt, en over de geschikste middelen om die afgelegene landen onder het onmiddelijke beheer van Spanje terug te brengen. De Heer Rechacho, President van het Koninklijk Geregtshof van Oviedo, die, tijdens den opstand van de provincie Guadalaxara, in Amerika, den Heer Cruz behulpzaam is geweest in zijne middelen van beteugeling, is insgelijks tot lid van die Junta benoemd.

De slechte staat onzer financiën en bovenal het ondoelmatige gebruik, hetwelk het Gouvernement maakt van het weinige geld, hetwelk in de schatkist van den Staat wordt gestort, beginnen die nadeelige gevolgen na zich te sleepen, welke natuurlijk daarnit te wachten waren. De linie-troepen, welke men het zelfs aan brood laat ontbreken, terwijl de uiterste weelde onder de gardes heerscht, zien met ontevredenheid het groot verschil, hetwelk gemaakt wordt tusschen troepen welke dezelde zaak verweeren en denzelfden dienst verrigten, en het garnizoen van Sevilie heeft het gouvernement verwittigd dat het tijd was om van stelsel te veranderen en zich met den algemeenen geest der natie te vereenigen. Sedert eenigen tijd ontving de Tresorier-Generaal het grootste gedeelte der geringe inkomsten van de Provincie van Sevilie. De Intendant-Generaal dier Provincie geene fondsen meer ter zijner beschikking hebbende om het garnizoen te onderhouden, had eene overeenkomst gesloten met sommige handelhuizen, welke op zich namen hierin te voorzien. Maar de Intendant zijne verbindtenissen niet kunnende voldoen, zoo hebben deze huizen geweigerd met hunne leverantien voor te gaan; hierop zijn de soldaten aan het muiten geslagen, en hebben de huizen der kannuniken en geestelijke groot-ambtenaren geplunderd, onder het geschreeuw van: weg met de geestelijkheid! weg met het onbepaald gouvernement! De Heer Vacca, kolonel bij 's Prinsen regimenten, is per post met deze tijding bij het Gouvernement te Madrid aangekomen; bij zijn vertrek was de rust nog niet hersteld. De eenige bijzonderheid, welke men tot hiertoe weet, is, dat een hoop vagebonden, zich bij de soldaten gevoegd hebbende, de huizen van sommige rijke liberalen hebben willen aanvallen, doch hierin door de soldaten zijn belet geworden, op grond dat deze lieden reeds meer dan te veel aan het Gouvernement betaalden, en dat het kwaad geenszins van hunne zijde kwam.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, *den 24sten mei.*

De brieven van den 26sten april, welke regtstreeks uit Konstantinopel zijn aangebragt, bevestigen de tijding, dat de vermoedelijke erfgenaam van den troon, welken de thans regerende Sultan nimmer den volke heeft willen vertoonen, aan de kinderpokken is overleden. Ook in deze brieven verzekert men, dat door dit overlijden de Sultan van eene voorname zorg wordt ontlast; dat hij zijnen zoon echter met groote pracht ter aarde heeft laten bestellen, en zich zelf in verscheidene moskeën heeft vertoond, ten einde zijne droefheid over dit sterfgeval te doen blijken, doch dat het een noch het ander eenigen invloed op de gemoederen der Muzelmannen heeft gehad.

De Kapudan-Bassa was nog niet onder zeil gegaan, en men had berigt, dat er reeds eene grieksche vloot onder Tenedos lag.

Scheepsberigten.

BATAVIA.

Aangekomen.

Nov. 8—schip *Louiza*, P. J. Lunel, van Pamanoekang den 7den november, passagiers: de heer Stuart en vrouw, mevrouw Eliot en familie.—brik *Pamalang*, Alle, van Tagal den 28sten october, passagiers: de heer Meurs.

Nov. 9—schip *Vrouw Helena*, F. M. Kuijper, van Samarang den 6den november, passagiers: de heeren H. de Raadt, iz. A. J. en J. Arratoon, G. A. Zackera, mevrouwen Van Hardt, Aratoon en kinderen, en mevrouw Ditering.—schoener *Kolonial Trader*, A. Riggs, van Indramaijoe den 8sten dito.

Nov. 10—schip *Mastora*, Said Alowie Habassij, van Muntok den 27sten october, met Zr. Ms. troepen.

Nov. 11—brik *De Ondernemer*, G. Martherus, van Sinkapoer den 1sten juli.—Eng. schip *Alexander*, W. Paterson, van Calcutta den 18den augustus, passagiers: de heeren W. Cotes, Neang en vrouw.—dito brik *Autralia*, W. W. Howard, van Sinkapoer den 20sten october.

Nov. 12—Eng. schip *Elizabeth*, F. Collin, van New-South-Wales den 10den september.—schip *Fannij*, C. Brandares van Antwerpen den 15den julij.

Nov. 13—schip *Fortitudo*, G. van den Broecke, van Antwerpen den 23sten februari, met Zr. Ms. troepen.—brik *Wesp*, F. Mackensie, van Socrabaija den 6den november, passagiers: luitenant ter zee C. Verveer, de heeren A. H. Buchler, D. MacLennan, A. Caren, mevrouw A. Bozaardt en familie, mevrouw M. G. Gelderman.—schoener *Molucco*, F. A. Lammy, van Padang den 6den dito.

Nov. 14—schip *Hunter*, J. de Brigas, van Padang den 9den november.

Vertrokken.

Nov. 9—brik *Indramaijoe*, Han Tisnsing, naar Indramaijoe.—kruisprauwen *Trenganoe No.* 5 en 41, Mohaliep en Sahied, beide koersstellende om de oost.

Nov. 10—kruisprauwen *Trenganoe No.* 40, 42 en 43, Sarang Salmien, Samsoedien en Borahan, allen koersstellende om de noord.—brik *Dorothea*, S. E. Badendich, naar Indramaijoe.—brik *Dorothea*, R. de Voss, naar Samarang, passagiers: mevrouw S. J. Gaaswijk en zoon, mevrouw Theunisse.—brik *Cornelia*, Siahat, naar dito.—brik *Sokian*, Takinim, naar Pekalongang.—brik *Passekan*, Oeij Kiam, naar Indramaijoe.—brik *Sa a Theodora*, W. Borgan, naar het Eiland Onrust.—schoener *Anna*, J. Hecton, naar Sinkapoer, passagiers: de heer F. Wilson.

Nov. 11—Amerik. schip *Congres*, N. Kinsman, naar Nederland.

Nov. 12—schip *Caledonia*, J. Farrett, naar Padang.

Nov. 13—brik *Le Heros d'Anvers*, H. Poppen, naar Antwerpen.—Fransche brik *La Glaneuse*, A. L. F. Watier, naar Manilla.

Nov. 14—Eng. schip *Mariner*, K. Chilton, naar Nederland.

Nov. 15—brik *De Jonge Jacobus*, J. J. Bonn, naar Rotterdam.

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. fregat *Melampus*; schepen Helena Christina, Palembang, Concordia, Marco Bozaris, Cornelia Sara, Merie Oosman, De Drie Gebroeders, Julie, Delphine, Mach Barie, Johanna Frederika, Diederika, Manuk, Louiza, Vrouw Helena, Mastora, Fannij, Fortitudo, Hunter; brikken Tjoempoa, Gounlie, Geduld, Philotax, Jacoba, Pamalang, De Ondernemer, Wesp; schoeners Anna Jacoba, Iris, Kolonial Trader, Molucco.—Eng. schepen Alexander, Elizabeth; brik Autralia.—Amerik. schip Smitz.—Fransche brik l'Anam.

SAMARANG.

Aangekomen.

Nov. 5—Zr. Ms. schoener *Iris*, luitenant der 1ste klasse J. J. Boedric, van een kruistogt.—schoener *Rembang*, P. H. Kock, van Soerabaija, passagiers: de heer Milne.—schip *Bantjar*, P. L. Livenston, van Batavia.—brik *Elizabeth*, Rough, van Soerabaija.—schoener *Tartar*, R. Sijmons, van Batavia, passagiers: de heer C. W. Thomer, mevrouw Wilson en dochter.

Nov. 8—brik *Clementine*, J. F. Sergé, van Soerabaija, met Zr. Ms. troepen, passagiers: de heer Van Beeken en familie, de heer Pequet en familie, en de 1ste luitenant Werner.—schoener *Dina Alieda*, F. Chasteau, van dito, passagiers: de heer H. Nolte.

Vertrokken.

Nov. 5—schip *Vrouw Helena*, F. M. Kuijper, naar Batavia, passagiers: de heeren A. J. Arratoon, J. Arratoon, mevrouw de weduwe Detering en 2 kinderen.

Nov. 8—Zr. Ms. fregat *Javaan*, kol. Pieterzen, naar Soerabaija.

Nov. 9—schoener *Rembang*, P. M. Kock, naar Batavia, passagiers: de heer Milne.—brik *Elizabeth*, Rough, naar dito.

Nov. 10—schip *Bantjar*, P. L. Livenston, naar Soerabaija.—Zr. Ms. schoener *Iris*, luitenant der 1ste klasse Boedric, naar een kruistogt.

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. fregat *Maria Reigersbergen*; korvet *Pollux*; kora kora *No.* 16; schip Malakka; brikken Clementine, Susanna Barbera, Boeang Bessie; schoeners Dina Alieda, Cecelia, Tartar.—Arab. schip Carolina en Jacoba; brik Fatalkair; schoener Fathaol Mobin; sloep Cheribon.—Sumanapsche schepen Generaal van Geen, Sumanap, brik Lembone Sarie; schoener Jeboek Sario.—Maleische brik Srie Tanjong.—Chinesche brikken Soenhien, Ingsoen.

SOERABAIJA.

Aangekomen.

Oct. 29—schip *Thalia*, A. Haste, van Batavia den 23sten october, passagiers: de heer L. E. Bank.—Voor het gouvernement ingehuurde partikuliere schoener *Rarangawie*, H. Lindeman, van Sumanap den 24sten dito.

Oct. 31—Zr. Ms. schoener *Emma*, 1ste luitenant Elgenhuijsen, van Pezoekie den 30sten october.

Nov. 2—schip *Jessij*, J. P. Keijzer, van Batavia den 24sten october, passagiers: fiskaal J. C. Smith, en de heer J. P. Bever.

Nov. 3—brik *De Hoop*, S. Sinclair, van Batavia den 23sten october.

Vertrokken.

Oct. 29—Voor het gouvernement ingehuurd partikulier schip *Johanna Frederika*, P. de Haan, naar Batavia, passagiers: 1ste luitenant Sondervan, en adelborst J. W. Nieuwenhuis.

Oct. 30—Voor het gouvernement ingehuurde partikuliere brik *Wesp*, T. Mackensie, naar Grissee en Batavia, passagiers: de heer MacLennan, jufvrouw Landouw, en de 2de luitenant C. Verveer.

Nov. 1—Voor het gouvernement ingehuurd partikulier schip *Bonniman*, C. Etty, naar Passaroeang en Batavia.—schoener *Rembang*, P. H. Kock, naar Samarang en Batavia.

Nov. 2—brik *Elizabeth*, P. Rough, naar Batavia.

Nov. 4—brik *Clementine*, J. F. Sergé, naar Samarang en Batavia, met Zr. Ms. troepen, passagiers: de heer Pequet en familie.—Voor het gouvernement ingehuurde partikuliere schoener *Karangawie*, H. Lindeman, naar Sumanap.

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. fregatten *Dageraad*, *Eurijdice*; brik *Nautilus*; korvetten *Dolfijn*, *Komeet*, *Courier*, *Zwaluw*; schoener *Emma*; schepen Gana Baraman, Boeroong, Thalia, Jessij; brikken Sheva, Mar ar tha, De Hoop, Dina Alieda; schoener Dracke; kielligter Pathanoekan.

Staatsblad.

UITGEKOMENE NUMMERS.

No. 34. Publikatie van den 23sten augustus 1825, houdende bepalingen tot weering van vagebondage, rondzwerving en ledigang.

No. 35. Resolutie van den 1sten november 1825 no. 1, houdende bepaling omtrent het te betalen vendu sala'is bij openbare verkooping van onderverpachtingen van 's lands middelen door de hoofdpachters of hunne zaakgelastigden.

Gedrukt te BATAVIA, ter Algemeene LANDS DRUKKERIJ.